

Saksframlegg

STYRING - FORVALTNING OG FINANSIERING AV NASJONALE FELLESKOMPONENTER I OFFENTLIG SEKTOR. HØRING

Arkivsak.: 11/33947

Forslag til innstilling:

Rådmannen anbefaler at formannskapet slutter seg til det felles forslag til høringsvar fra K-10 kommunene.

Bakgrunn

Det Kongelige Fornyings- administrasjons- og kirkedepartement (FAD) ønsker synspunkt fra berørte aktører på rapporten "Nasjonale felleskomponenter i offentlig sektor. Forslag til hvordan nasjonale felleskomponenter bør styres, forvaltes, finansieres og utvikles". Rapporten er utarbeidet av Direktoratet for forvaltning og IKT (Difi) på oppdrag fra FAD.

De ti største kommunene i Norge har etablert et samarbeid innen strategisk IKT-arbeid (K-10 gruppen). K-10 gruppen har utarbeidet utkast til et felles høringsvar og anbefaler at alle K-10 kommunene slutter seg til dette høringsvaret som kommunes høringsvar.

Høringsfristen fra FAD var opprinnelig satt til 15.10.2011, men FAD har akseptert forlenget høringsfrist.

Fakta og vurdering

Regjeringen har som mål at elektronisk kommunikasjon skal være den primære kanalen for dialogen mellom innbyggere og offentlige virksomheter. IKT skal brukes for å effektivisere måten forvaltningen arbeider på, og gevinsten fra effektiviseringen skal brukes til å styrke tjenestetilbudet på prioriterte områder. Men skal offentlig sektor klare å skape en samlet effektiv forvaltning med god brukerorientering, må det etableres gode fellesløsninger, felleskomponenter og organisatoriske fellesfunksjoner på IKT-området. FAD ønsker å stimulere til både en kostnadseffektiv og brukerorientert elektronisk tjenesteutvikling i den enkelte sektor, virksomhet og kommune, og til god elektronisk samhandling på tvers av sektorer og forvaltningsnivå.

Flere viktige forutsetninger må være tilstede for å få til dette. Ett av tiltakene som FAD har iverksatt, er å be DIFI utrede spørsmålet om **nasjonale felleskomponenter**. Rapporten fra DIFI inneholder både vurderinger og analyser av dagens situasjon, begrunnelser for forslag til endringer og konkrete endringsforslag. (www.difi.no/publikasjoner)

I høringsvaret ønsker FAD svar på følgende hovedspørsmål:

- a) Prinsipp for finansiering av nasjonale felleskomponenter
- b) Samordningsfora for koordinering av de nasjonale felleskomponentene
- c) Sentrale videreutviklingsbehov for nasjonale felleskomponenter
- d) Normering av forvalterrollen og et tydelig nasjonalt ansvar
- e) Helhetlig prioritering i en felles arkitektur
- f) Økt fornyingstrykk

Etter rådmannens vurdering er det et gjennomgående trekk ved rapporten at DIFI i det alt vesentlige har fokus på statlige behov, og kommunenes behov er lite utredet og fokusert. Kommunene har en viktig rolle både som leverandører og formidlere av tjenester og grunndata og leverer et flertall av offentlige tjenester til innbyggere og næringsliv. Det er derfor svært viktig å få fram kommunenes behov og interesser i høringsvaret.

Definisjon og begreper

I rapporten defineres felleskomponenter som komponenter i IT-løsninger som kan sambrukes eller gjenbrukes i flere IT-løsninger i offentlig sektor. Enkelt kan man si at felleskomponenter er felles "byggeklosser" for å kunne utvikle elektroniske tjenester. Noen felleskomponenter er viktigere enn andre i offentlige virksomheters elektroniske tjenester og tjenesteutvikling. Difi foreslår å kalle disse for **nasjonale felleskomponenter**. Dette er felles komponenter som er så sentrale for tjenesteutviklingen i hele offentlig sektor at det er spesielt viktig å få til en helhetlig styring, forvaltning, videreutvikling og finansiering som ivaretar de tverrsektorielle behovene.

Følgende foreslås definert som nasjonale felleskomponenter:

- ✓ Enhetsregisteret (grunndata om virksomhet)
- ✓ Folkeregisteret (grunndata om person)
- ✓ Matrikkelen (grunndata om eiendom)
- ✓ Altinn (-komponentene)
- ✓ Felles infrastruktur for e-ID i offentlig sektor

Spørsmål fra FAD i denne høringen

a. Prinsipp for finansiering av nasjonale felleskomponenter

Difi peker på de spesielle utfordringene som gjelder finansieringen av IT-løsninger i offentlig sektor der kostnaden kommer i en virksomhet/sektor og gevinstpotensialet i mange andre. Difi mener det er et tydelig behov for en ny samarbeidsmodell med et sterkt fokus på tverr-sektorielle synergier i styringen og finansieringen av nasjonale felleskomponenter. Difi mener at alle kostnader ved nasjonale felleskomponenter som hovedregel bør finansieres som øremerket bevilgning til felleskomponentforvalterne og ikke gjennom internfakturering mellom offentlige virksomheter. Finansieringen bør samtidig som hovedregel på kort eller lang sikt skje som en reduksjon av sektorrammen til departementene etter en overordnet fordelingsnøkkel basert på gevinstpotensialet og ikke på kostnadsfordeling av bruk.

Etter rådmannens syn er finansieringsmodell med øremerket bevilgning til felles komponentforvaltere og ikke gjennom internfakturering, i tråd med kommunens ønsker. Imidlertid er det viktig å huske på at etablering og bruk av nasjonale felleskomponenter uansett vil generere økte kostnader for kommunen, bla for etablering av nødvendig infrastruktur (eksvis ved bruk av e-ID). Rådmannen mener at hele reformen må bli fullfinansiert av staten uten økte kostnader for kommunen.

Trondheim kommune

For kommunen vil det også være en klar fordel om vi kan få direkte tilgang til nasjonale felleskomponenter og ikke som i dag via kommersiell leverandør (eksvis folkeregisteret).

b. Samordningsfora for koordinering av de nasjonale felleskomponentene

Difi foreslår i rapporten at det etableres samordningsutvalg med deltakelse fra de viktigste aktørene for å sikre helhetlig koordinering og videreutvikling av nasjonale felleskomponenter.

Etter rådmannens vurdering kan slike samordningsutvalg være hensiktsmessig å ha for å få på plass gode strategier, anbefalinger og beslutninger. Kommunenes rolle og medvirkning i slike samordningsutvalg er imidlertid i svært liten grad berørt i dokumentet fra Difi. Rådmannen er opptatt av at utfordringen med å ivareta kommunenes selvstendige status ikke er synliggjort eller drøftet i rapporten. Det må klart understrekes i høringssvaret at kommunene må få reell påvirkning og innflytelse for å sikre kommunenes behov.

Rådmannen mener at det er spesielt viktig at de største kommunene (K10), som er blant de største brukerne av nasjonale felleskomponenter, deltar både på strategisk og taktisk nivå. Dette må i alle fall skje inntil det er etablert felles fagmiljø for IKT-styring i kommunal sektor

c. Sentrale videreutviklingsbehov for nasjonale felleskomponenter.

På dette punktet ønsker FAD spesielt synspunkt på om de fem nasjonale felleskomponentene som er foreslått og de videreutviklingsbehov som Difi har trukket fram i rapporten, er dekkende og gir en dekkende prioritering.

Rådmannen mener at det er svært viktig å få en avklaring på spørsmålet om etablering av en felles generisk meldingsboks for offentlig sektor. Dersom dialogen mellom innbygger og det offentlige i første omgang bør skje via Altinn og Altinn skal bli kommunenes framtidige meldingsboks og erstatte minside (på norge.no), må kommunene få tilgang til å etablere seg med sine tjenesteleveranser på Altinn, noe kommunene ikke har anledning til i dag.

Andre sentrale videreutviklingsbehov mener rådmannen fortrinnsvis bør drøftes og avklares i styrings- og forvaltningsforaene som må etableres i tilknytning til nasjonale felleskomponenter.

d. Normering av forvalterrollen og et tydelig nasjonalt ansvar.

Difi peker på at kvaliteten på og påliteligheten til de nasjonale felleskomponentene er kritisk for alle de offentlige virksomhetene som skal benytte felleskomponentene i egne elektroniske tjenester mot innbyggere og næringsliv. Difi foreslår derfor at det etableres et sett med krav til alle felleskomponentforvalterne som normerer hvordan forvalterrollen skal utøves. Dessuten mener Difi at det må skje en tydeliggjøring av det tverrsektorielle ansvaret.

Slik rådmannen leser rapporten er det imidlertid to ulike dimensjoner for de felleskomponentene som trekkes fram i rapporten: grunndataregistre og infrastruktur-komponenter. Den første dimensjonen har fokus på innholdsbehov og forvaltningen knytter seg særlig til juridiske aspekter. For den andre kategorien er det særlig de funksjonelle behovene som vil være sentrale mht styring, forvaltning og finansiering. Rådmannen mener at disse ulikhetene bør kommenteres i høringssvaret.

e. Helhetlig prioritering i en felles arkitektur.

Difi framhever at det er en tett kobling mellom felleskomponenter og forvaltningsstandarder. Disse utgjør sammen med arkitekturprinsippene kjernen i det som etter Difis vurdering bør etableres som offentlig sektors felles arkitektur. Og dersom nasjonale felleskomponenter skal kunne brukes bredt i forvaltningen, er det en forutsetning at hensiktsmessige organisatoriske, semantiske og tekniske

Trondheim kommune

forvaltningsstandarder er på plass senest når felleskomponentene er tilgjengelig. FAD ønsker synspunkt på om prioriteringen av behov for standarder bør skje i det samme styrings- og forvaltningsregime som eventuelt blir etablert for nasjonale felleskomponenter, og om nåværende standardiseringsråd bør inkluderes som et fagutvalg under taktisk lederutvalg.

Det er rådmannens vurdering at det er en forutsetning at hensiktsmessige organisatoriske, semantiske og tekniske forvaltningsstandarder er på plass når felleskomponenter gjøres tilgjengelig, men rådmannen er i tvil om dette bør skje i det samme styrings- og forvaltningsregime som eventuelt etableres for nasjonale felleskomponenter. Arkitektur og standarder skal dekke mange ulike behov og bør ikke bare knyttes til nasjonale felleskomponenter. Sett fra kommunens side er en rask utredning og etablering av felles kommunal arkitektur og felles standarder en viktig forutsetning som grunnlag for utvikling av kommunale tjenester.

f. Økt fornyingstrykk

Difi mener det bør gjennomføres flere tverrsektorielle tiltak som kan skape et økt fokus og trykk på fornying i alle linjene. Difi peker bl.a. på å utvikle felles støtteverktøy og veiledninger, rettet mot fornying, effektivisering om omstilling gjennom IT og felleskomponenter.

Etter rådmannens syn er det et sterkt behov for tverrsektorielle samordningstiltak, standarder, felles kravspesifikasjoner, støtteverktøy og kompetanseutvikling på IKT-området, som grunnlag for fornying i kommunesektoren.

Mangel på slik samordning var en av årsakene til at de 10 største kommunene har etablert et eget samarbeidsforum (K-10) hvor målet er å bidra til utvikling og implementering av flere kommunale felleskomponenter, drøfte hvordan kommunesektoren kan ta i bruk etablerte fellesløsninger i offentlig sektor, med mer.

Rådmannen mener at det i høringssvaret må understrekes hvor viktig det er at statlige myndigheter støtter opp om K-10s arbeid både organisatorisk og økonomisk, og at dette gjenspeiles i arbeidet videre med de nasjonale felleskomponentene. K-10 må være en spydspiss inntil det er etablert felles fagmiljø for IKT-styring i kommunal sektor.

Konklusjon

Rådmannen slutter seg i all hovedsak til Difis anbefalinger i rapporten ”Styring, finansiering og forvaltning av nasjonale felleskomponenter i offentlig sektor”.

K-10 gruppens felles høringssvar er i overensstemmelse med Trondheim kommunes vurderinger i denne saken.

Rådmannen anbefaler at dette høringssvaret også blir Trondheim kommunes svar på denne høringen.

Rådmannen i Trondheim, 10.10.2011

Anne Behrens
Kommunaldirektør

Anne Hofstad
rådgiver

Elektronisk dokumentert godkjenning uten underskrift

Vedlegg: Høringssvar